

De zorgen over de toekomst van de vakken Duits en Frans op de middelbare school zijn groot. Zeker op het vmbo kiezen steeds minder leerlingen voor de talen. Docenten en taalinstututen vrezen dat 'de buurtalen' verdwijnen.

Ellen van Gaalen
Middelharnis

Op een boerderij in het Teutoburgerwoud, ten oosten van Münster, viert Martin Ringenaldus vakantie met zijn gezin. De docent Duits brengt zijn vrije weken meestal ergens in Duitsland door. Op deze specifieke plek kwam hij na 25 jaar terug, door drie van zijn mavo-leerlingen uit Middelharnis. „Ik vertelde tijdens mijn lessen vaak over een Duitse jeugdvriend. Ze vroegen me te laten zien waar hij woonde en hebben hem met het Duits dat ik ze heb geleerd opgespoord”, vertelt Ringenaldus vanaf zijn vakantieadres.

Zonder dat de docent het doorhad, onderhielden zijn leerlingen whatsappcontact met de Duitser. Met een videoboodschap onthulden ze in de klas waarmee ze wekenlang bezig waren geweest. „Ja, dat was heel leuk. Ik ben hem vorig jaar voor het eerst gaan opzoeken en nu zitten we er weer. En dat dankzij mijn leerlingen”, zegt Ringenaldus.

Zo enthousiast over de talenkennis van scholieren waren de bedenkers van de onderwijsvernieuwing niet. Drie jaar geleden adviseerde de voorzitter van het Platform Onderwijs 2032 om Duits en Frans als verplichte vakken te schrappen. De reden: ondanks al die jaren Duitse of Franse lessen spraken scholieren de talen nauwelijks. Sindsdien is het vechten

voor de positie van het Frans en Duits in het voortgezet onderwijs.

Het is een veelgehoorde klacht over het vreemdetalenonderwijs op middelbare scholen. En eerlijk gezegd, geeft docent Ringenaldus toe, zit daar een kern van waarheid in. „We zitten als leraren in een spagaat. De examens toetsen niet wat we de leerlingen aanleren.” Voor de helft van hun examencijfer worden de leerlingen getoetst op leesvaardigheid. „Ik heb dat onderzocht. Groepen slechte lezers maken bepaalde teksten vrijwel even goed als goede lezers, simpelweg omdat ze kennis van het onderwerp hebben. Maar dat zegt niets over hun kennis van de taal.”

Toetsen

Bovendien ontdekte Ringenaldus dat hij zijn leerlingen nooit goed op dat examen kan voorbereiden. Voor een examen moeten ze gemiddeld 1300 Duitse woorden kennen. Maar tussen verschillende teksten bestond slechts een overlap van zo'n 500 woorden. „Met andere woorden: onze huidige examens toetsen de kennis van Duits helemaal niet. Er zijn bedrijven die tegen werknemers zeggen: ga maar erkende certificaten halen, want ik heb geen idee wat die 7 of 8 voor Duits op jouw diploma zegt.”

De docent Duits vindt dat er geen goede argumenten worden gegeven om de buurtalen maar te schrappen. Hij somt op: 25 procent van de Nederlandse export gaat naar Duitsland, 40 procent van de overnachtingen in Nederland zijn van Duitsers, in 20 procent van de vacatures wordt ken-

“Er zijn bedrijven die tegen werknemers zeggen: ik heb geen idee wat die 7 of 8 voor Duits op jouw diploma zegt”

– Martin Ringenaldus, leraar Duits

nis van de Duitse taal gevraagd.

„Voor de economie is Duits heel belangrijk, maar we moeten ons afvragen of we de kennis daarvan nu efficiënt overdragen.”

Veiligstellen

Van docenten tot taalinstututen, ze hebben de handen ineengeslagen om de toekomst van het Duits en Frans op middelbare scholen veilig te stellen. Nu hebben leerlingen op veel scholen al meer ruimte om voor andere vreemde talen, zoals Spaans of Chinees, te kiezen. Maar de taalexperpts stellen dat Duits en Frans juist erg belangrijk zijn voor Nederlanders. Daarom vinden ze dat alle leer-

lingen er een zekere kennis van moeten hebben. „Prima als daar ook andere talen bij komen, maar in de onderbouw moet iedereen kennismaken met onze buurtalen”, vindt Jos Brink, lerarenopleider Frans aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en medeopsteller van het Manifest Buurtalen. „Je ziet honderden vacatures waarin kennis van Frans wordt gevraagd. Het gaat er niet om dat scholieren officiële brieven kunnen schrijven, want dat doet een vertaalbureau wel. Maar ze moeten wel telefoontjes van Franse firma's kunnen beantwoorden. Dan kunnen ze de telefoon er niet op gooien omdat ze geen Frans spreken.”

“In de onderbouw moet iedereen kennismaken met onze buurtalen”

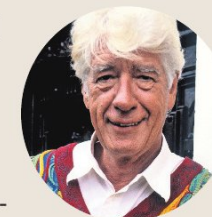
– Jos Brink, lerarenopleider Frans

Het Duitsland Instituut Amsterdam (DIA) vreest dat het Duits op middelbare scholen verdwijnt als er geen verplichting voor een tweede moderne taal komt. Op het vmbo daalt het aantal examenkandidaten al licht en is het lastig om genoeg docenten te vinden.

Voor het Frans geldt een hardere daling, namelijk een halvering in de afgelopen tien jaar. Charlotte Goulmy, docent Frans, stelt dat de nadruk veel te veel op Engels ligt. Maar dat is al jaren geleden ontstaan. „Het is beleid om vooral met zijn allen Engels te praten en een goede burger te zijn. Goed Frans spreken is niet meer belangrijk. Zeg dat dan ge-

Jan Smit: danke schön

Rudi Carrell werd als geboren Alkmaarder razend populair in Duitsland. Later presenteerde Linda de Mol er grote tv-shows, daarna volgde Tooske Ragas en onlangs nog Chantal Janzen en Sylvie Meis. Onze vaderlandse sterren doen het

goed bij de oosterburen. Dat is mede te danken aan de goede beheersing van de Duitse taal.

Jan Smit brak als zanger op jonge leeftijd al door in Duitsland en is er nog altijd populair. Hij vindt het dan ook belangrijk dat het vak op school

wordt gegeven. „Ik heb veel te danken aan het feit dat ik de Duitse taal beheers. Dat is niet alleen handig voor de skivakantie. Duitsland is een direct buurland en economisch gezien een speler op het wereldpodium. Als je extern iets wilt bereiken, is de Duitse taal onmisbaar.”

◀ Jan Smit: „Ik heb veel te danken aan het feit dat ik de Duitse taal beheers.” FOTO ANP KIPPA

woon”, vindt ze. Kinderen leren volgens haar allang niet meer genoeg Frans, omdat de nadruk in de examens op schrijfvaardigheid ligt.

Stiekem

Op de school van docent Ringenaldus is Duits in elk geval in het eerste jaar nog verplicht. Wel merkt hij dat er stiekem van zijn lesuren wordt gesnoept. „Dan moeten ze twee weken op uitwisseling en vervallen de lessen. Dan moeten ze toetsen maken, zodat we het leerlingvolgsysteem kunnen invullen. Dan is er weer een project over mensenrechten tussen door. Zo kunnen wij minder taal aanbieden en dalen de resultaten.”